

عکس: حسن شروانی / ایران

بررسی دلایل بازگشت به اعتیاد پس از ترک

چرا پایان این قصه‌رهایی نبود؟

گروه گزارش- مهسا قوی‌قلب: بیش از ۳۰۰ میلیون نفر در جهان به انواع مواد مخدر معتاد هستند که ۸۰ درصد آنها به روانگردان‌ها وابسته‌اند و فقط ۲۰ درصد مواد سنتتی مصرف می‌کنند. برپایه آخرین شیوع‌شناسی انجام شده، در ایران نیز حدود ۲ میلیون و ۸۰۰ هزار معتاد دائمی و یک میلیون و ۶۰۰ هزار نفر مصرف‌کننده تفتنی وجود دارد.

با اینکه هر روز تعداد زیادی از معتادان به مواد مخدر، برای رهایی و

هستند، بتوانند در شرایطی متفاوت‌تر و در محلی مجزا اسکان داده شوند.»

به گفته دبیرکل ستاد مبارزه با مواد مخدر، برای اجتماعی کردن افرادی که ترک می‌کنند از ظرفیت سمن‌ها هم استفاده می‌شود تا بین افرادی که اعتیاد را ترک کرده‌اند و خانواده‌های آنها، ارتباط مؤثری برقرار شود.

این چرخه را باید به گونه‌ای بازطراحی کرد که آمار بازگشت این افراد به اعتیاد کاهش شود و لازمه پایین آمدن آمار هم این است که فرایند ترک کامل صورت بگیرد.

ذوالفقاری می‌گوید: «در بحث مدیریت مصرف، باید تغییراتی در عملکرد کلینیک‌ها هم داشته باشیم، به طور مثال فردی ۱۰ یا ۱۵ سال است از مراکز، متادون دریافت می‌کند، اما درمان

دکتر حسین ذوالفقاری، دبیرکل ستاد مبارزه با مواد مخدر و نماینده رئیس‌جمهور درباره راهکارهای عملی کاهش بازگشت به اعتیاد پس از ترک به «ایران» می‌گوید: «برای کاهش آمار بازگشت به اعتیاد، در مراکز ماده ۱۶ ویژه درمان و بازخوانی معتادان متجاهر است، بخش جداگانه‌ای برای اشتغال پیش‌بینی شده است، فضای فیزیکی مناطق ماده ۱۶ در حال اصلاح ساختاری است تا یک بخش غربالگری، سم‌زدایی و درمان در آن انجام شود و بعد از این مراحل، افراد وارد مرحله توانمندسازی و مهارت‌آموزی شوند و مسیر بعدی توزیع اشتغال است.

در این حوزه، مرحله جدیدی طراحی و نهایی شده است که در استان‌ها هم اجرایی می‌شود تا در آن افرادی که سرپناه ندارند و مشغول به کار

پاکی از آن اقدام می‌کنند، اما نکته‌ای که باید به آن توجه شود این است که ترک اعتیاد همیشه پایان ماجرا نیست و بسیاری از افرادی که با امیدواری فرایند درمان را آغاز می‌کنند، پس از مدتی دوباره به مصرف مواد بازمی‌گردند.

به گفته کارشناسان، مهم‌ترین دلیل بازگشت به دوران خماری و اعتیاد، نداشتن شغل و پذیرفته نشدن از طرف جامعه است.

نمی‌شود. طبق برنامه هفتم توسعه، سالانه ۱۰ درصد مانایی باید افزایش پیدا کند؛ اما متأسفانه در برخی از مراکز و کلینیک‌ها، نگاه اقتصادی بر نگاه درمان اولویت دارد. صرف درمان باسختکو نیست، باید برای درمان از روان‌شناسان هم استفاده شود تا فرد بهبودی کامل پیدا کند. اگر فرد بخواهد فقط دارو بگیرد و روان‌درمانی نشود، بحث درمان رخ نمی‌دهد.»

ریشه‌های بازگشت به اعتیاد چیست؟

دکتر سعید صفاتیان، کارشناس حوزه اعتیاد و از مدیران باسابقه در عرصه سیاست‌گذاری درمان اعتیاد نیز به «ایران» می‌گوید: «قبل از ورود به وضعیت ایران، باید ببینیم در سطح جهانی وضعیت چگونه است. براساس گزارش‌های

هزار و ۷۰۰ میلیارد ریال و ۱۵۰۰ برگ قطعی به مبلغ بیش از ۱۲ هزار میلیارد ریال صادر شده است.

وی با اشاره به مالیات و جرائم وصول شده از محل کتمان درآمد موضوع ماده (۱۹۲) قانون مالیات‌های مستقیم در چهار ماه ابتدایی سال جاری بیش از ۶۳ هزار میلیارد ریال (شش هزار و ۳۰۰ میلیارد تومان) از این بخش مالیات وصول شده است. همچنین در این بازه زمانی، حدود سه هزار و ۵۰۰ مودی در فهرست فاقد اعتبار مالیاتی درج و حدود چهار هزار مودی مشکوک شناسایی شده است.

رئیس مرکز بازرسی، مبارزه با فرار مالیاتی و پول‌شویی با اشاره به

رئیس مرکز بازرسی، مبارزه با فرار مالیاتی و پول‌شویی از وصول بیش از شش هزار میلیارد تومان مالیات و جرائم از محل کتمان درآمد موضوع ماده (۱۹۲) قانون مالیات‌های مستقیم در چهار ماهه نخست سال جاری خبر داد.

شاهین مستوفی، رئیس مرکز بازرسی، مبارزه با فرار مالیاتی و پول‌شویی سازمان امور مالیاتی کشور با بیان اینکه در چهار ماهه نخست سال جاری ۵۸۱ مورد بازرسی مالیاتی صورت گرفته است اظهار داشت: در راستای بررسی اسناد و مدارک به دست آمده از بازرسی مالیاتی موضوع ماده (۱۸۱) قانون مالیات‌های مستقیم، بیش از دو هزار و ۵۰۰ برگ تشخیص مالیاتی به مبلغ بیش از ۱۳

سازمان ملل، در بهترین شرایط، حدود ۲۰ درصد معتادان در کشورها می‌توانند در طول یک سال پاک بمانند و ۸۰ درصد دیگر دوباره به مصرف مواد بازمی‌گردند. البته این عدد در نقاط مختلف متفاوت است. در زوریخ سوئیس، مرکز تحقیقاتی بسیار پیشرفته‌ای دیدم که حمایت‌های اجتماعی، مالی و خانوادگی چشمگیری از معتادان انجام می‌دهد. در آن مرکز، هر فرد اتاق خاص خود را دارد و غذا با منوی متنوع عرضه می‌شود.

در همان مرکز، حدود ۲۰ تا ۲۵ درصد معتادان در طول یک سال پاک می‌مانند و حدود ۶۰ تا ۶۵ درصد دوباره به سمت مواد برمی‌گردند. این آمار فقط متعلق به یک شهر است. اگر داده‌های کل اروپا را ببینیم، نرخ حفظ پاکي همچنان همان ۲۰ درصد باقی می‌ماند. کشورهای آفریقایی هم شرایطی به مراتب سخت‌تر دارند و آمارشان از این هم پایین‌تر است.»

صفاتیان درباره آمار معتادان ایرانی که می‌توانند از مواد مخدر پاک بمانند، می‌گوید: «در ایران حدود ۱۰ درصد معتادان در طول یک سال پاک می‌مانند و متأسفانه ۹۰ درصد به اعتیاد بازمی‌گردند. سؤال مهم این است که چرا این بازگشت اتفاق می‌افتد؟»

به گفته صفاتیان، قبل از هر چیز باید بررسی کرد چه عاملی باعث گرایش فرد به مواد مخدر شده است و آیا آن عامل پس از ترک از بین رفته یا نه. او توضیح می‌دهد: «اگر فرد به دلیل مشکل اقتصادی به سمت مواد رفته، آیا پس از ترک مشکل اقتصادی‌اش برطرف شده؟ اگر نشده باشد، بازگشت تقریباً حتمی است. یا فرض کنید، فرد مشکل ژنتیکی یا جسمی داشته و به این دلیل به مصرف مواد روی آورده، آیا آن مشکل درمان شده؟ اگر نه، مصرف دوباره محتمل است. متأسفانه خیلی‌ها تصور می‌کنند درمان اعتیاد فقط

دکتر حسین ذوالفقاری: صرف درمان پاسخت، باید برای درمان از روان‌شناسان هم استفاده شود تا فرد بهبودی کامل پیدا کند. اگر فرد بخواهد فقط دارو بگیرد و روان‌درمانی نشود، بحث درمان رخ نمی‌دهد

دکتر سعید صفاتیان: در کشور ما، حمایت‌ها محدود به درمان جسمی و دارویی است. بیمه‌های هزینه‌های مددکاری و روان‌درمانی را پوشش نمی‌دهند

برش

بازگشت از میانه راه

بعضی وقت‌ها ترک اعتیاد به معنی حل مسأله برای همیشه نیست و گاهی کسانی که در صدد ترک برآمده اند، دوباره به سر خط بازگشته اند. مینا ۴۰ ساله یکی از آنهاست. او که بلافاصله بعد از ترک اعتیاد دوباره به مواد روی آورد، می‌گوید: «فکر می‌کردم خیلی می‌فهمم و خودم می‌توانم از پس مغزم ببرایم. دلیل لغزشم این بود که در جلسات روان‌درمانی شرکت نکردم و با مغز خودم پیش رفتم. من باید زیر نظر راهنما جلو می‌رفتم، اما فکر می‌کردم همه چیز خیلی ساده است.» اما هیچ چیز این‌قدرها هم که مینا فکر می‌کرد راحت نبود، به‌خصوص اگر رفتاری دوران اعتیاد هنوز هم پیرامون تو در روز بعد از ترک‌ت باشند: «بعد از ترک با افرادی رفت‌وآمد داشتم که مصرف‌کننده بودند. دائم می‌گفتم دیگر دنبال مواد نمی‌روم و مصرف نمی‌کنم ولی در مغزم فکر مصرف ریشه‌دار شده بود. یک‌بار که پیش دوستم رفته بودم، برایش دم گرفتیم، ولی با خودم گفتم من خیلی توانمندم و دیگر معتاد نمی‌شوم. هفته بعد دوباره پیش همان دوستم رفتم، خیلی هوس کرده بودم مصرف کنم. من عاشق رفیق بازی بودم؛ خانواده هم مرا تنها گذاشتند. بعد از یک ماه برقراری و کلافگی، دوباره مصرف کردم.»

سو حمایت‌های اجتماعی کم است، از سوی دیگر مددکاران اجتماعی برای پیگیری شرایط خانواده‌های معتادین توان محدودی دارند. این مشکل باعث می‌شود ساختار حمایتی لازم برای حفظ پاکي فرد شکل نگیرد.»

اشتغال؛ حلقه گمشده بهبودی

نبود حمایت شغلی به عنوان یکی از موانع جدی در حفظ پاکي است. این کارشناس حوزه اعتیاد معتقد است: «شخصی که دو ماه برای ترک، از محل کار خود مرخصی می‌گیرد، بعد از بازگشت ممکن است شغل خود را از دست داده باشد یا حتی کارفرما از همان ابتدا اگر بفهمد شخص برای ترک اعتیاد به مرخصی می‌رود، کلاً اجازه بازگشت به کار ندهد. داشتن شغل، عزت نفس و استقلال فرد را بالا می‌برد و بیکاری از مهم‌ترین عوامل بازگشت به اعتیاد است.»

«تغییر رفتار فرد ترک‌کرده و ناتوانی خانواده در سازگاری با این تغییرات نیز یکی از موانع بزرگ است.» صفاتیان با اشاره به این جمله می‌گوید: «شخصی که قبلاً ساعت ۹ شب به خانه بازمی‌گشت، بعد از ترک می‌خواهد تا ۱۱ شب در میهمانی بماند یا قبلاً ساعت ۹ صبح بیدار می‌شد، حالا ساعت ۵ بیدار می‌شود. همین تغییرات ساده، تعادل خانواده را به هم می‌زند، چون خانواده به رفتارهای قبلی عادت داشته است.»

از تریاک تا شیشه

تغییر الگو و سخت‌تر شدن درمان

با گذر زمان همواره الگوی مصرف نیز تغییر می‌کند. صفاتیان با اشاره به تغییر الگوی مصرف از تریاک به شیشه هشدار می‌دهد: «وقتی درباره تریاک صحبت می‌کنیم، شاید میانگین پاکي سالانه ۲۰ درصد باشد، اما در مورد شیشه که درمان آن روان‌درمانی طولانی می‌طلبد، این نرخ به زیر ۱۰ درصد می‌رسد. این تغییر الگو، درمان را سخت‌تر کرده است.»

زنانه شدن اعتیاد؛ نگرانی مضاعف

متأسفانه چند سالی است که شاهد افزایش میزان مصرف در میان زنان هستیم. صفاتیان نیز از افزایش اعتیاد در میان زنان ابراز نگرانی می‌کند و می‌گوید: «۱۵ سال پیش فقط ۵ درصد مصرف‌کنندگان زن بودند، اما امروز این عدد به ۱۰ درصد رسیده است. زنان در جامعه کمتر حمایت می‌شوند، شغل ندارند و اغلب اعتیاد خود را از خانواده پنهان می‌کنند. در حالی که یک مرد هنگام ترک، کنار همسر، پدر و مادرش است، زن‌ها در تنهایی مطب را ترک می‌کنند.»

وصول بیش از ۶ همت از محل کتمان درآمد در چهار ماهه نخست سال جاری / شناسایی ۳۸۳ مودی مشکوک به پول‌شویی

رئیس مرکز بازرسی، مبارزه با فرار مالیاتی و پول‌شویی خبر داد:

تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم گامی اساسی برای ایجاد عدالت

وی افزود: «هنگامی که قوانین متعدد و پراکنده وجود دارد، هر فردی ممکن است براساس سلیقه شخصی خود برداشت متفاوتی از آن‌ها داشته باشد. با تقیح قوانین و تصویب قوانین جامع، بسیاری از تناقض‌ها و مزاحمت‌های قانونی حذف می‌شود و اقدام مجلس و دولت در زمینه هوشمندسازی اخذ مالیات چه در بخش مالیات بر عملکرد چه در بخش مالیات بر ارزش افزوده قابل تقدیر است و موجب تسهیل و ساده‌سازی فرایند پرداخت مالیات خواهد شد.»

این نماینده مجلس دوازدهم تأکید کرد: «وقتی یک کارگر با کسبه کوچک با درآمد محدود ملزم به پرداخت مالیات است، نباید اجازه داد کسانی که میلیاردها درآمد دارند، با روش‌های مختلف از پرداخت مالیات طفره ببرند و تبصره ماده ۱۰۰ دقیقاً همان اقدام لازم برای مالیات‌ستانی عادلانه است که امکان تقسیت مالیات و عدم نگهداری دفاتر مالیاتی از مزایای آن است.»

حدادی در پایان اظهار امیدواری کرد که با اجرای تبصره ماده ۱۰۰، نفع‌ت‌ها درآمدهای مالیاتی کشور و شفافیت افزایش یابد، بلکه اعتماد عمومی به نظام مالیاتی نیز تقویت شود.

مالیات بر عملکرد مشاغل، تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم است.»

نماینده ساوجیلاخ و طالقان در مجلس ادامه داد: «در ارتباط با مالیات مشاغل، مهمترین هدف ما جلوگیری از فرار مالیاتی است، چرا که این پدیده به اقتصاد کشور آسیب جدی وارد می‌کند براساس تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم مودیان مالیات واقعی خود را می‌پردازند و گرفتار ممیزان مالیاتی هم نمی‌شوند.» حدادی با اشاره به وضعیت مالیات‌ستانی بدون هوشمندسازی مالیاتی گفت: «متأسفانه در گذشته و پیش از استفاده از ظرفیت مهم تبصره ماده ۱۰۰ در حوزه مالیات‌ستانی هوشمند از مودیان بخش مشاغل، شاهد بودیم که افرادی که درآمدهای بسیار بالایی داشتند و مشاغل خاص بودند، مالیات کمتری پرداخت می‌کردند و در مقابل، کسانی که درآمد کمی داشتند، به دلیل عدم هوشمندسازی مالیات بر خودروهای لوکس و قانون مالیات بر خانه‌های خالی، او افزود: «این قوانین هرچند در بخش‌هایی مؤثر بودند، اما نیازمند تکمیل و بهبود بودند تا بتوانند تأثیر واقعی خود را بگذارند. یکی از محورهای خوب مالیاتی در حوزه هوشمندسازی اخذ

دبیر دوم کمیسیون صنایع و معادن، اشاره به اصلاحات تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم، این تغییرات را اقدامی مهم در جهت عادلانه‌سازی نظام مالیاتی و مقابله با فرار مالیاتی دانست.

علی حدادی، دبیر دوم کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی با اشاره به اصلاحات انجام شده در تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم گفت: براساس این تغییرات، تلاش شده شکاف مالیاتی بین مشاغل کلان کاهش یافته و عدالت مالیاتی برقرار شود. به گفته او، این قانون نه‌تنها به عادلانه‌تر شدن پرداخت مالیات کمک می‌کند بلکه می‌تواند مانعی جدی برای فرارهای مالیاتی باشد.

وی یادآور شد که در فرایند تدوین قوانین مالیاتی، هدف اصلی همیشه جلوگیری از فرار مالیاتی بوده است. حدادی به برخی از قوانین گذشته اشاره کرد که با همین هدف تصویب شده‌اند، از جمله قانون مالیات بر خودروهای لوکس و قانون مالیات بر خانه‌های خالی. او افزود: «این قوانین هرچند در بخش‌هایی مؤثر بودند، اما نیازمند تکمیل و بهبود بودند تا بتوانند تأثیر واقعی خود را بگذارند. یکی از محورهای خوب مالیاتی در حوزه هوشمندسازی اخذ

این امر به افزایش ارتباط مؤثر و دو سویه سازمان امور مالیاتی با مودیان کمک می‌کند. هاشمی نخل ابراهیمی با اشاره به کنترل الکترونیکی و هوشمند صورت‌حساب‌ها برای جلوگیری از صدور فاکتور جعلی مالیات بر ارزش افزوده گفت: صدور صورت‌حساب‌های الکترونیکی می‌تواند گام مؤثری در حمایت از مودیان باشد. زیرا در این سازوکار، به‌صورت الکترونیکی و هوشمند صورت‌حساب‌ها کنترل می‌شوند و بعد از این که صادر شدند امکان رد آنها توسط سازمان امور مالیاتی وجود ندارد. بنابراین، جلوی متضرر شدن مودی گرفته می‌شود. این عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس ادامه داد: اخذ مالیات از مودیان با معاملات به شکل نسبه نیز از دیگر روندهای حمایت از مودیان است. در این سازوکار که مالیات بر ارزش افزوده بعد از وصول مبلغ از مالیات‌دهنده اخذ می‌شود، نوعی همراهی سازمان امور مالیاتی را با مودی شاهد هستیم که اقدام مناسبی است.

وی در پایان گفت: در سالیان اخیر به خوبی به سمت هوشمندسازی نظام مالیاتی حرکت کردیم و در زمینه تحقق عدالت مالیاتی باید با اقدام‌های دقیق‌تر و هوشمندانه‌تری به این مسیر ادامه بدهیم.

پیشینی و شفاف نرخ مالیات بر ارزش افزوده بیش از ۳ میلیون کالا و خدمت رفتیم. این عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس در ادامه خاطرنشان کرد: هر اقدامی که در راستای افزایش انضباط بیشتر در مالیات‌ستانی باشد و شفافیت را بیشتر کند، مثبت و مناسب است. در همین راستا، جلوگیری از صدور فاکتورهای جعلی نیز اقدام مناسبی به شمار می‌رود که در چارچوب هوشمندسازی روندهای دریافت مالیات بر ارزش افزوده در دستور کار قرار دارد. وی ادامه داد: اعتبارسنجی شرکت‌ها به‌منظور جلوگیری از صدور فاکتورهای چندمیلیاردی و سنگین توسط شرکت‌ها و نهادهای مختلف یک اقدام پیشینی برای جلوگیری از تخلفات احتمالی است. این طور اقدام‌ها به افزایش سلامت فضای اقتصادی و مالیاتی کشور می‌انجامد و بسیار مثبت ارزیابی می‌شود.

عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس با اشاره به جلوگیری از تخلفات و فرار مالیاتی در فرایند اخذ هوشمند مالیات بر ارزش افزوده خاطرنشان کرد: هم‌زمان که دولت اقدام‌هایی را در راستای هوشمندسازی نظام مالیاتی کشور و جلوگیری از تخلفات و فرار مالیاتی به اجرا می‌گذارد، حل و فصل مشکلات مودیان و حمایت از آنها نیز در دستور کار قرار گرفته است.

یک نماینده مجلس، گفت: اعتبارسنجی شرکت‌ها به‌منظور جلوگیری از صدور فاکتورهای چندمیلیاردی و سنگین توسط شرکت‌ها و نهادهای مختلف یک اقدام پیشینی برای جلوگیری از تخلفات احتمالی است. این طور اقدام‌ها به افزایش سلامت فضای اقتصادی و مالیاتی کشور می‌انجامد و بسیار مثبت ارزیابی می‌شود. سیدعبدالکریم هاشمی نخل ابراهیمی در رابطه با اهمیت تحقق هوشمندسازی نظام مالیاتی در دولت چهاردهم گفت: یکی از محورهای اساسی و راهبردی در زمینه تحقق حرکت به سمت دولت الکترونیکی و نظام مالیاتی داده‌محور در زمینه تحقق صورت‌حساب الکترونیکی و اخذ هوشمند و سیستمی مالیات بر ارزش افزوده است که گامی بزرگ به سمت هوشمندسازی نظام مالیاتی و کاهش ممیزمحوری و به نفع مودیان مالیاتی و مردم است. این سازوکار جدید، موجب شده است که مشکلات ساختاری در فرایند اخذ مالیات بر ارزش افزوده به‌طور کامل اصلاح شود. یکی از این اقدام‌های مهم در راستای حل مشکلات مردم و مودیان، حل مناقشه تعیین نرخ مالیات بر ارزش افزوده کالاها و خدمات بوده است که تا پیش از این به شکل پستی و توسط ممیزان به شکل سلیقه‌ای تعیین می‌شد ولی با تحقق هوشمندسازی اخذ مالیات بر ارزش افزوده، به سمت تعیین